

**การรับรู้ของผู้ถือหุ้นต่อบทบาทของกรรมการอิสระในการรักษาผลประโยชน์
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**

**The Shareholders' Perception to the Roles of Independent Directors in the
Protection of Thai Listed Companies' Interests**

วีรพงษ์ ชุตินัท¹
Verapong Chutipat¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาที่มา และคุณสมบัติของกรรมการอิสระ
ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาการรับรู้ และการยอมรับของผู้
ถือหุ้นต่อบทบาทของกรรมการอิสระในการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทจดทะเบียน ในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed-Method Research)
ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) ในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการส่งแบบสอบถาม (Questionnaire)
จำนวนทั้งสิ้น 1,147 ชุด ไปให้สมาชิกสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้
กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากตลาดทุนและตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย กลุ่มผู้บริหารของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและกลุ่ม
นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านตลาดทุนและตลาดหลักทรัพย์ในสถาบันการศึกษา

ผลจากการวิจัยพบว่า 1) ที่มา คุณสมบัติของกรรมการอิสระที่ได้รับคัดเลือกมานั้น
ส่วนใหญ่จะมาจากความสัมพันธ์ส่วนตัวใกล้ชิดกับเจ้าของมากที่สุด การเลือกกรรมการอิสระ
มักจะมาจากการตัดสินใจของคณะกรรมการ 2) ผู้ถือหุ้นรับรู้บทบาทของกรรมการอิสระ
ในการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทจดทะเบียนในระดับปานกลาง และผู้ถือหุ้นยอมรับบทบาท
ของกรรมการอิสระในการรักษาผลประโยชน์ในระดับพอใช้ และเชื่อมั่นว่ากรรมการอิสระ
จะสามารถรักษาผลประโยชน์ของบริษัทในระดับพอใช้ด้วย

คำสำคัญ: กรรมการอิสระ กรรมการบริหาร กรรมการที่ไม่บริหาร

¹ สาขาวิชาการพัฒนาระบบบริหาร วิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Abstract

The purposes of this research were to 1) find out the qualifications of the elected independent directors. 2) study the perception to the roles of independent directors under the views of the shareholders and the independence of independent directors in the area of protection of the companies' interests.

The mixed-method research was implemented through the quantitative method and the qualitative one. The closed-end questionnaires and Likert Scale were applied in the quantitative research by using the members of Thai Investor Association amounting 1,147 members as the samples, whereas the three groups of key informants from the executives in the capital market and the autocrats from the academics were implemented in the qualitative research.

The results were as follows: 1) Most of the elected independent directors came from the relationship between those directors and the companies' owners through the board of directors' approvals. 2) The shareholders' perception to the roles of independent directors in the protection of Thai listed companies' interests was recognized and accepted in a moderate degree.

Keywords: Independent Directors, Executive Directors, Non-Executive Directors

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี 2540 เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจที่ขยายไปทั่วประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเริ่มต้นเกิดขึ้นที่ประเทศไทย (ADB, 2000) ส่งผลให้ผลประกอบการตลอดจนสถานะการเงินของบริษัทส่วนใหญ่ในประเทศลดต่ำลงจนถึงขั้นขาดทุน บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหลายบริษัทถูกเพิกถอน บางบริษัทต้องปิดกิจการลงและส่วนมากต้องทำการฟื้นฟูกิจการและประนีประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศหยุดชะงัก นักลงทุนทั้งในและนอกประเทศขาดความเชื่อมั่นในการลงทุนและต่างพากันถอนเงินลงทุนออกจากประเทศไทยในที่สุดจากเหตุดังกล่าวถูกมองว่าเกิดจากปัญหา

การบริหารงานที่ผิดพลาดและการขาดจริยธรรมของผู้บริหาร ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งเกิดจากการที่บริษัทขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยเฉพาะคณะกรรมการบริษัทไม่สามารถควบคุมและจัดการคณะผู้บริหารได้แต่เป็นเพียงที่ปรึกษาหรือมีเพียงหน้าที่ตามกฎหมายที่พึงปฏิบัติเท่านั้น ทั้งที่ควรจะเป็นผู้กำหนดนโยบายบริษัทและควรเป็นผู้คุ้มครองผลประโยชน์ให้แก่ ผู้ถือหุ้น (McLaughlin 1996) ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในประเทศไทยจึงมีการตื่นตัวที่จะให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance)

หนึ่งในหัวข้อสำคัญของการนำการกำกับกิจการที่ดีมาใช้ คือ การให้ความสำคัญและการส่งเสริมบทบาทของกรรมการอิสระ ในงานวิจัยนี้

จะเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยจากการสำรวจความคิดเห็น และการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ กำกับดูแลกิจการที่ดีของกรรมการอิสระในบริษัทจดทะเบียนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มา และคุณสมบัติของกรรมการอิสระในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ และการยอมรับของผู้ถือหุ้นต่อบทบาทของกรรมการอิสระในการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสมาชิกสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทยที่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี 2552 และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากตลาดทุน กลุ่มผู้บริหารของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และกลุ่มนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านตลาดทุนและตลาดหลักทรัพย์ในสถาบันการศึกษาของไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed-Method Research) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

แบบวัดครั้งเดียว (One-shot last study) ตามขั้นตอนดังนี้

1.1 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) และวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 8% (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2546)

ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวนทั้งสิ้น 1,147 ชุด ไปให้สมาชิกสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทยทั้งหมด และได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 163 ชุด

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ทบทวนวรรณกรรมและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและข้อกระทงคำถาม
- 2) สร้างแบบสอบถามรวมทั้งคำถามวิจัย ประกอบด้วย คำถามปลายปิด (Close End Questionnaire) และคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยประยุกต์ใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

1.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- 1) นำแบบสอบถามที่ร่างเสร็จเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาเนื้อหาของข้อความว่าสามารถวัดได้ตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ต้องการวัดหรือไม่ (Content Validity)
- 2) ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording)
- 3) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) ก่อนที่จะเก็บข้อมูลจริงกับ

กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for windows ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87

1.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามพร้อมซองเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยแนบไปพร้อมกับแบบสอบถามด้วยเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับ

1.5 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามที่ถูกต้องและสมบูรณ์จนครบจำนวนทั้งสิ้น 163 ชุด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย และได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุน ได้แก่ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย ผู้บริหารของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านตลาดทุนและตลาดหลักทรัพย์ โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากตลาดทุนและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2) กลุ่มผู้บริหารของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3) กลุ่มนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านตลาดทุนและตลาดหลักทรัพย์ในสถาบันการศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แนวคำถามและประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย โดยใช้คำถามแบบเจาะลึกและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประเด็นคำถามวิจัย

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแนวประเด็นคำถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน ได้ตรวจสอบแก้ไขให้ตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และคำถามวิจัยก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยดังกล่าว

2.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จึงได้จัดงานสัมมนาขึ้นในหัวข้อ “การรับรู้ของผู้ถือหุ้นต่อบทบาทของกรรมการอิสระในการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ขึ้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2552 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรที่เข้าร่วมดังนี้ นายवलันต์ เทียนหอม ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นายชัยยุทธ์ ชำนาญเลิศกิจ รองผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นายชาญชัย จารุวัตร กรรมการอำนวยการสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย นายสรเสริญ นิลรัตน์ นายกสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย และ รศ.ดร.สังจิต พิริยะรังสรรค์ ประธานและผู้อำนวยการโครงการปริญญาโทบริหารธุรกิจ

สาขาวิชาการพัฒนา ธรรมภิบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จันทร์เกษม

2.5 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมมาได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยดังกล่าวข้างต้น โดยเริ่มต้นจากการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) จากแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) 3 กลุ่มก่อน แล้วจึงนำไปนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา (Description) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ตีความเชิงตรรกวิทยา (Logical Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยได้อย่างลุ่มลึก

ผลและการอภิปรายผลการวิจัย

1. ที่มาและคุณสมบัติของกรรมการอิสระในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลจากการวิจัยพบว่า กรรมการอิสระที่ได้รับการคัดเลือก มาจากความสัมพันธ์ส่วนตัวใกล้ชิดกับเจ้าของสูงสุดที่ร้อยละ 29.4 รองลงมาคือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ร้อยละ 22.5 และความเป็นกลางหรือรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยกลับน้อยที่สุดที่ร้อยละ 9.6 โดยผู้เสนอชื่อกรรมการอิสระพบว่า เป็นคณะกรรมการมีสัดส่วนสูงที่สุดถึงร้อยละ 46.6 ด้านคุณสมบัติของกรรมการอิสระพบว่า กรรมการอิสระมีพื้นฐานวิชาชีพเป็นนักบัญชี สูงที่สุดถึงร้อยละ 39.4 เป็นนักกฎหมายมาในอันดับที่สองร้อยละ 31.1 ในสหรัฐอเมริกา กฎหมาย Sarbanes-Oxley Act ได้ระบุให้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการดูแลด้านบัญชีหรือที่เรียกว่า Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) โดยมีจำนวนกรรมการอิสระทั้งสิ้นจำนวน 5 คน และหนึ่งในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้ตรวจสอบบัญชี รับอนุญาต (Certified Public Accountant-CPA)

การให้ความสำคัญกับนักบัญชีซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และผลวิจัยข้างต้นก็แสดงผลออกมาในทิศทางเดียวกัน

การอบรมหลักสูตรหรือการให้ความรู้แก่กรรมการและกรรมการอิสระพบว่า ได้รับการอบรมจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) มีจำนวนสูงสุดถึงร้อยละ 58.3 ได้รับการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลกิจการที่ตรงลงมา ที่ร้อยละ 54.6 ได้รับการอบรมหลักสูตรการบัญชีมีที่ร้อยละ 44.8 การอบรมหลักสูตรกฎหมายที่ร้อยละ 43.6 ดังนั้นภาพรวมในเรื่องการอบรมความรู้จากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) และความรู้ทางด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้กรรมการ เป็นสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญและมีผู้เห็นด้วยมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ให้ข้อมูล ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่าควรมีการอบรมความรู้ทางด้านฝึกอบรมความรู้ให้แก่กรรมการอิสระ โดยเฉพาะการอบรมจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) และการอบรมด้านความรู้ทางด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปัจจุบันหน่วยงานที่กำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนไม่ว่าจะเป็นตลาดหลักทรัพย์หรือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ก็ตาม มักจะให้ความสำคัญในเรื่องการกำกับดูแลกิจการเป็นอย่างดี มีการส่งเสริมให้กรรมการบริษัทเข้าไปอบรมในหลากหลายหลักสูตร แต่หลักสูตรที่จำเป็นต้องเข้าอบรมและมักจะเป็นหัวข้อหนึ่งในประวัติกรรมการ คือ หลักสูตรของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

จากผลวิจัยข้างต้นแสดงว่า ที่มาของกรรมการอิสระมักจะมาจากความสัมพันธ์ส่วนตัวใกล้ชิดกับเจ้าของมากที่สุด รองลงมา คือ เนื่องจากกรรมการอิสระมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ส่วนคุณสมบัติของกรรมการอิสระนั้น

ผลวิจัยพบว่ากรรมการอิสระมักจะมีพื้นฐานวิชาชีพเป็นนักบัญชีสูงสุด กรรมการอิสระส่วนใหญ่ได้รับการอบรมจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) และมีความรู้ความสามารถด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีด้านบัญชี และทางด้านกฎหมายตามลำดับ

2. การรับรู้และการยอมรับของผู้ถือหุ้น
ตอบทบทวนของกรรมการอิสระในการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลจากการวิจัยพบว่ากรรมการมีความเป็นอิสระจากการบริหารงานและผู้ถือหุ้น ผู้เห็นด้วยที่ร้อยละ 28.2 ตอบว่าไม่เห็นด้วยร้อยละ 25.8 กรรมการอิสระควรจะมีอย่างน้อยหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด มีผู้เห็นด้วยร้อยละ 49.1 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 17.2 จำนวนกรรมการอิสระควรมีอย่างน้อยหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดนั้น เป็นไปตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในหัวข้อคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยกรรมการอิสระทั้งหมด มีผู้เห็นด้วยสูงที่สุดที่ร้อยละ 38.0 ไม่เห็นด้วย ที่ร้อยละ 25.2 ในหัวข้อนี้ปัจจุบันได้กลายเป็นระเบียบที่ต้องปฏิบัติของบริษัทจดทะเบียน ดังนั้นจึงแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว กรรมการอิสระรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและบริษัทโดยผลที่ออกมา คือ ค่ากลางอยู่ที่ 3.3 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.83 แสดงถึงความมั่นใจว่ากรรมการอิสระจะรักษาผลประโยชน์ของบริษัทอยู่ในระดับพอใช้ หัวข้อด้านความมีอิสระเพียงพอในการกำหนดทิศทางและนโยบายของบริษัท ผลที่ออกมาคือ ค่ากลางอยู่ที่ 2.96 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.11 อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผลวิจัยแสดงให้เห็นว่ากรรมการอิสระมีความอิสระในการกำหนดทิศทาง

และนโยบายบริษัทในระดับพอใช้ หัวข้อความเป็นอิสระของกรรมการมีผลต่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น พบว่าผู้เห็นว่ามีผลปานกลางมีอยู่ร้อยละ 38.7 รองลงมาเห็นว่ามีผลมากที่สุดถึงร้อยละ 20.2 ไม่มีผลน้อยที่สุดที่ร้อยละ 6.1 ผลวิจัยแสดงว่าร้อยละ 58.9 มากกว่าครึ่งหนึ่งเห็นว่าเป็นอิสระของกรรมการมีผลต่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น บทบาทของกรรมการอิสระในการปกป้องผลประโยชน์ของบริษัทให้แก่ผู้ถือหุ้น พบว่าสามารถปกป้องได้ปานกลางมีมากที่สุดถึงร้อยละ 41.7 รองลงมาคือไม่แน่ใจว่าจะสามารถปกป้องได้ที่ร้อยละ 30.7 หากรวมกับที่ตอบว่าปกป้องได้มากที่สุดซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 14.1 แล้ว จะมีจำนวนสัดส่วนรวมทั้งสิ้นสูงถึงร้อยละ 55.8 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทบาทของกรรมการอิสระสามารถปกป้องผลประโยชน์ของบริษัทได้

จากผลวิจัยข้างต้นแสดงว่า ผู้ถือหุ้นรับรู้บทบาทของกรรมการอิสระในการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทจดทะเบียนในระดับปานกลาง ผู้ถือหุ้นยังรับรู้ถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกรรมการอิสระในบริษัทจดทะเบียนด้วย ในด้านการยอมรับบทบาทของกรรมการอิสระนั้น ผลวิจัยแสดงว่าผู้ถือหุ้นยอมรับบทบาทของกรรมการอิสระในการรักษาผลประโยชน์ในระดับพอใช้ และเชื่อมั่นว่ากรรมการอิสระจะสามารถรักษาผลประโยชน์ของบริษัทในระดับพอใช้ด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การเสนอแนะผลวิจัย จะแบ่งการเสนอแนะออกเป็น 2 ประเด็นคือ ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย ทฤษฎีตัวแทน

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ทฤษฎีอุปถัมภ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ในบริบทของผลกระทบที่มีต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดี วัตถุประสงค์ของคณะผู้บริหารอาจจะต้องแปรเปลี่ยนตามความต้องการที่หลากหลายของผู้ถือหุ้น โดยที่ไม่ได้เข้ามาควบคุมคณะผู้บริหารด้วยเหตุนี้การแยกความเป็นเจ้าของออกจากระบบจัดการบริษัท จึงมีแนวโน้มที่จะทำให้ผู้บริหารบริษัทใช้สถานการณ์ดังกล่าว เพื่อผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าเพื่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นโดยรวม (Jensen & Meckling, 1976) ดังนั้นจึงควรจะแยกบทบาทของผู้ถือหุ้นใหญ่ออกจากการบริหารงานของบริษัท โดยผู้ถือหุ้นใหญ่ควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบายในการกำกับกิจการที่ดี ไม่ควรมีหน้าที่เข้ามาบริหารงานโดยตรง

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory) ทฤษฎีดังกล่าวมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ของทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง (Verdeyen et al. 2004) โดยมุ่งที่จะให้ความสำคัญแก่ทุกกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัททั้งทางตรงและทางอ้อม (Freeman, 1984) ดังนั้นจึงควรใช้วิธีการกระจายผลประโยชน์นั้นๆ ออกไปตามสัดส่วนที่แต่ละกลุ่มมีส่วนได้ส่วนเสียหรือตามข้อตกลงที่แต่ละกลุ่มจะสามารถตกลงกันได้ ซึ่งรวมถึงบทบาทกรรมการอิสระในการปกป้องผลประโยชน์ของบริษัท ผู้ถือหุ้น และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีอุปถัมภ์ (Patron-Client Theory) ทฤษฎีนี้เน้นที่ความผูกพันระหว่างสองบุคคลซึ่งโดยมากจะเป็นความผูกพันตามระบบ (Systematic Relation) และมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ต่างตอบ

แทน (Reciprocal Relationship) (Pak Nung, 2008) ดังนั้นควรจะต้องให้มีการเลือกตั้งกรรมการอิสระโดยให้ผู้ถือหุ้นรายย่อยมีโอกาสเสนอบุคคลที่เหมาะสมเข้ามาเป็นตัวเลือกเพิ่มขึ้น ซึ่งมีแนวโน้มจะได้กรรมการอิสระที่เป็นอิสระมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป
การกำกับดูแลกิจการที่ดีในประเทศไทยควรจะได้รับ การสนับสนุนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยภาครัฐและภาคเอกชน อย่างไรก็ตามบทบาทการกำกับดูแลกิจการที่ดีในปัจจุบันมักจะอยู่ภายใต้การผลักดันของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยตรง (Cioffi, 2000) อย่างไรก็ตามรัฐบาลควรเข้ามามีบทบาทในการผลักดันบทบาทกรรมการอิสระให้เกิดขึ้นทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งหากเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจริง ก็จะส่งผลให้มีการพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่เจริญรุ่งเรือง ทำให้สังคมและเศรษฐกิจดีขึ้น และประชาชนก็จะมี ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในท้ายที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยในอนาคตจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานของ รัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อกรรมการอิสระทั้งใน ภาครัฐและภาคเอกชนในการกำกับดูแลกิจการ ที่ดียิ่งมีนัย และอาจจะส่งผลอย่างยิ่งต่อการ เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กัลยา วาณิชย์ปัญญา (2546). การใช้ Spss for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล ฉบับปรับปรุง พิมพ์ครั้งที่ 6 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ADB (2000). *Corporate Governance and Financial in East Asia: A study of Indonesia, Republic of Korea, Malaysia, Philippines, and Thailand*. Manila.
- Cioffi, John W. 2000. Governing Globalization? The State, Law, and Structural Change in Corporate Governance. In *Journal of Law & Society*: Blackwell Publishing Limited.
- Freeman, E. (1984). Stakeholder Theory, and The Corporate Objective Function.
- Jensen & Meckling (1976). Theory of the Firm: managerial Behavior, Agency costs and Ownership Stucture. *Journal of Financial Economics*.
- McLaughlin, A. (1996). The demand on directors to be independent. *Directors & Boards*, pp. 49–55, from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=9604190636&site=ehost-live>
- Pak Nung, W. (2008). Towards a More Comprehensive Analysis of Warlord Politics: Constitutive Agency, Patron–Client Networks and Robust Action , *Asian Journal of Political Science*: Routledge.
- Verdeyen, V., Put, J., & Van Buggenhout, B. (2004). A social stakeholder model , *International Journal of Social Welfare*: Blackwell Publishing Limited.